

Voorwoord

Prof. em. dr. Henk Vroom

Dit boek maakt duidelijk dat, waarom en hoe de islamitische minderheid van ongeveer 5% van de bevolking van Nederland en België behoefte heeft aan goed islamitisch godsdienstonderwijs op school. Vijf procent lijkt een kleine minderheid, maar in sommige streken en buurten van steden vormen moslims de meerderheid of een grote minderheid. Het boek laat zien dat een goede oplossing voor het islamitisch godsdienstonderwijs urgent is: deze kwestie sleept al veel te lang aan.

Vanwaar deze urgentie?

Onderwijs kan onpartijdig, welwillend en voorbeeld-ig zijn – en dat is wat jongeren nodig hebben. Voor jongeren zijn de berichten over ‘moslims’ en ‘De islam’ in de media verwarrend. In westerse media gaat nauwelijks een dag voorbij zonder een bericht over aanslagen door moslims, strijd tussen moslims onderling en blijken van afkeer jegens de westerse cultuur onder moslims. Ongeletterde massa’s in arme landen beschouwen ‘Het Westen’ als de vijand. Maar juist daar leven moslims in Vlaanderen en Nederland. Wil je daar wel bijhoren? Een flink aantal jongeren leeft zodoende ‘tussen twee culturen’: thuis een traditionele islam met reserves tegen ‘het Westen’ en onder de ‘westerse’ bevolking een betrekkelijk negatief beeld van ‘De islam’.

De positie ‘tussen twee culturen’ is in de periode van identiteitsvorming riskant. De stroom van berichten over geweld door moslims maakt dat jongeren moeten kiezen bij welke groep ze willen behoren: de ‘echte’ moslims of ‘het Westen’. Veel jongeren vinden hun weg naar cursussen over de islam door imams met uitgesproken opvattingen. Sommigen – tientallen – worden geronseld voor de strijd voor de echte islam. Veel jongeren voelen zich aangesproken door de heldere standpunten. In de moskeeën worden koranlessen gegeven, wordt Arabisch onderwezen en wordt de koran uit het hoofd geleerd – zo laat dit boek zien.

Maar wat de imam, die vaak niet goed op de hoogte is van de westerse cultuur, niet kan, is hen voordoen hoe ze als oprechte moslims kunnen leven in landen met godsdienstvrijheid en welvaart: hij is niet voorbeeldig voor hoe ze kunnen meedoen in dit land. Dat moet uit de school komen. Jongeren hebben in de eerste plaats goede informatie over de echte islam nodig en in de tweede plaats een goed rolmodel in de godsdienstleraar. De docent is niet primair iemand die informatie verschaft – dat kunnen docenten met een andere achtergrond ook. De moslim docent(e) is een rolmodel: iemand die goede informatie verschaft, als gelovige zelf voor die informatie stáát en zo toont hoe je als moslim(a) in het Westen kunt leven. De auteurs van dit boek hameren er op dat dit godsdienstonderwijs door moslim(a)s wordt gegeven. De moskee leert kinderen en jongeren vanuit de islam over de koran en leert hen de koran. De school vormt de kinderen tot burgers die zelf kunnen nadenken over hun geloof, er met andersdenkenden over kunnen praten en als moslims hier kunnen leven (en er op hun manier bij kunnen horen).

Bij goed islamitisch godsdienstonderwijs op elk schooltype hebben jongeren het niet meer nodig om op internet uit te zoeken wat de ‘echte islam’ is. Naast goede informatie op websites, zoals over de Sunna en de klassieke islamitische geleerden, kun je makkelijk verdwalen in kringen van radicale jongeren en buitenlandse imams met opvattingen die even radicaal als eenzijdig zijn: zowel over de islam als over het Westen.

Dit boek geeft een elementair en compleet overzicht over diverse aspecten van islamitisch godsdienstonderwijs op scholen: beweegredenen; hoe ouders erover denken; wat er feitelijk gebeurt in diverse fasen van het islamitisch godsdienstonderwijs in Nederland en België; wat de wetgeving zegt; in welke vormen men het godsdienstonderwijs kan gieten; welke stof op school aan de orde moet komen; hoe godsdienstleraren worden opgeleid en hoe dit beter zou kunnen. Daarom is het een goede gids voor moslims en niet-moslims die in godsdienstonderwijs zijn geïnteresseerd.

De auteurs zijn bij uitstek deskundige personen die veel van de ontwikkelingen met eigen ogen hebben gezien. Naast deze eigen ervaring hebben ze een groot aantal studies en rapporten gelezen om zich een zo zuiver mogelijk beeld van de situatie te vormen. Stella van de Wetering heeft deel uitgemaakt van een onderzoekteam rond interreligieus leren; ze is actief in de moslim vrouwenbeweging en heeft geschriften voor jongeren uit het Arabisch vertaald. Ze is part-time verbonden aan een opleiding voor islamitische godsdienstleraren. Voormalig Mufti Arslan Karagül promoveerde in Nederland op islamitisch godsdienstonderwijs en was bij tal van initiatieven rond moskeeorganisaties betrokken. Beiden doceren Islam aan het Centrum voor Islamitische Theologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Het boek berust mede op onderzoek door Redbad Veenbaas (jeugddeskundige wat betreft risicojongeren en in het bijzonder zulke moslimjeugd) en op de bachelorscriptie van de arabist en islamoloog Samme Dick over de gang van zaken rond islamitisch godsdienstonderwijs in België. Bijeen genomen biedt dit boek een compleet, helder en verantwoord overzicht over de urgentie en de vorm en inhoud van islamitisch godsdienstonderwijs op school, naast de moeilijkheden van zowel de moskeeverenigingen als de overheid om dit onderwijs op een verantwoorde manier te institutionaliseren.

Henk Vroom

Emeritus coördinator van het

Centrum voor Islamitische Theologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam

Emeritus hoogleraar godsdienstfilosofie